

O‘ZBEKISTONDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASH, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR

Saminov Shohjahon Sharifjon o‘g‘li

Toshkent davlat transport universiteti

“Siyosatshunoslik” yo‘nalishi 2-bosqich talabasi

Rezyume

Annotatsiya: Ushbu maqola O‘zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurash masalalariga bag‘ishlangan. Korrupsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy hayotga salbiy ta‘siri, davlat boshqaruvi samaradorligini pasaytirishi va aholining davlat institutlariga bo‘lgan ishonchini susaytirishi tahlil etiladi. Maqolada O‘zbekistonda korrupsiyaga qarshi olib borilayotgan siyosiy va huquqiy chora-tadbirlar, shu jumladan, qonunchilikdagi o‘zgarishlar, davlat xizmatlarining shaffofligini oshirishga qaratilgan tashabbuslar va nazorat tizimlarini mustahkamlash bo‘yicha sa‘y-harakatlar ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, korrupsiyaga qarshi kurashning samaradorligini oshirish uchun zarur bo‘lgan yondashuvlar, texnologiyalar va xalqaro hamkorlik imkoniyatlari muhokama qilinadi. Muammolar va istiqbollarni yoritish orqali maqola mamlakatda korrupsiyaga qarshi kurashning hozirgi holatini tahlil qilish va kelgusidagi rivojlanish yo‘nalishlarini aniqlashga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: Korrupsiya, Korrupsiyaga qarshi kurash, O‘zbekiston, Davlat boshqaruvi, Qonunchilik, Shaffoflik, Davlat xizmatlari, Nazorat tizimi, Xalqaro hamkorlik, Muammolar, Istiqbollar, Ijtimoiy-iqtisodiy ta‘sir, Siyosiy chora-tadbirlar, Huquqiy chora-tadbirlar.

БОРЬБА С КОРРУПЦИЕЙ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ В УЗБЕКИСТАНЕ

Резюме

Аннотация: Данная статья посвящена вопросам борьбы с коррупцией в Республике Узбекистан. Анализируется негативное влияние коррупции на социально-экономическую жизнь, снижение эффективности государственного управления и ослабление доверия населения к государственным институтам. В статье рассматриваются политические и правовые меры борьбы с коррупцией в Узбекистане, включая изменения в законодательстве, инициативы, направленные на повышение прозрачности государственных услуг, а также усилия по усилению систем контроля. Также будут обсуждены подходы, технологии и возможности международного сотрудничества, необходимые для повышения эффективности борьбы с коррупцией. Освещая проблемы и перспективы, статья помогает проанализировать современное состояние борьбы с коррупцией в стране и определить направления дальнейшего развития.

Ключевые слова: Коррупция, Борьба с коррупцией, Узбекистан, Государственное управление, Законодательство, Прозрачность, Государственные услуги, Система контроля, Международное сотрудничество, Проблемы, Перспективы, Социально-экономическое воздействие, Политические меры, Правовые меры.

FIGHT AGAINST CORRUPTION, PROBLEMS AND PROSPECTS IN UZBEKISTAN

Resume

Abstract: This article is devoted to issues of fight against corruption in the Republic of Uzbekistan. The negative impact of corruption on the socio-economic life, the reduction of the efficiency of the state administration and the weakening of the trust of the population in the state institutions are analyzed. The article examines political and legal measures against corruption in Uzbekistan, including changes in legislation, initiatives aimed at increasing the transparency of public services, and efforts to strengthen control systems. Also, the approaches, technologies and opportunities for international cooperation necessary to increase the effectiveness of the fight against corruption will be discussed. By highlighting the problems and prospects, the article helps to analyze the current situation of the fight against corruption in the country and to determine the directions of future development.

Key words: Corruption, Fight against corruption, Uzbekistan, Public administration, Legislation, Transparency, Public services, Control system, International cooperation, Problems, Prospects, Socio-economic impact, Political measures, Legal measures.

Kirish. Korrupsiya davlatlarning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotiga jiddiy to'sqinlik qiluvchi muammolardan biridir. Bu illat davlat boshqaruvi tizimlarining samarasizligini keltirib chiqaradi, iqtisodiy resurslarning nohaq taqsimlanishiga olib keladi va aholining davlat institutlariga bo'lgan ishonchini pasaytiradi. O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan bo'lib, bu sohada keng qamrovli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Ushbu maqola O'zbekistonda korrupsiyaga qarshi kurashning hozirgi holati, duch kelinayotgan asosiy muammolar va istiqbollarni tahlil qiladi.

Korrupsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari. Korrupsiya iqtisodiyotning turli sohalariga salbiy ta'sir ko'rsatib, taraqqiyotga jiddiy to'siq bo'ladi. O'zbekistonda korrupsiya muammosi iqtisodiy resurslarning noo'rin taqsimlanishi, soliq tushumlarining kamayishi va davlat investitsiya dasturlarining samaradorligining pasayishiga olib keladi. Bu holatlar kichik va o'rta biznesning rivojlanishiga to'sqinlik qiladi, norasmiy iqtisodiyotning kengayishiga sabab bo'ladi va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatlarini cheklaydi.

O‘zbekistonda korrupsiyaga qarshi kurash, mavjud muammolar

Qonunchilikdagi kamchiliklar. Korrupsiyaga qarshi kurashda asosiy muammolardan biri korrupsiyaga oid qonunlarning amaliy ijrosidagi kamchiliklardir. Amaldagi qonunchilik bazasi ba’zan zamon talablariga javob bermaydi yoki amalda to‘g‘ri tatbiq etilmaydi. Qonunchilik hujjatlarining joriy etilishidagi kamchiliklar, korrupsiya holatlarining aniqlanishida va korrupsiya sodir etganlarning jazolanmasligida yuzaga keladigan muammolar bu yo‘nalishda asosiy to‘siq bo‘lmoqda.

Davlat boshqaruvi shaffofligining pastligi. Davlat boshqaruvida shaffoflik yetishmasligi, davlat xizmatchilarining javobgarligi va hisobdorligining pastligi korrupsiyaga zamin yaratadi. Ba’zi davlat organlarida ma’lumotlarning oshkor qilinmasligi va faoliyatning yopiqligi korrupsiya darajasini oshiradi.

Fuqarolik jamiyatining zaifligi. O‘zbekistonda fuqarolik jamiyati institutlari hali yetarlicha rivojlanmagan. Nodavlat tashkilotlar, ommaviy axborot vositalari va fuqarolik faollarining korrupsiyaga qarshi kurashda ishtiroki yetarli darajada emas. Ularning ovozi va ta’siri cheklangan bo‘lib, bu holat aholining davlat idoralariga nisbatan ishonchini pasaytiradi.

Korrupsiyaga oid ma’lumotlarning yetarlicha oshkor etilmasligi. Korrupsiya bilan bog‘liq holatlar haqida jamoatchilikka yetarlicha axborot berilmaydi. Bu esa aholining korrupsiyaga qarshi kurashdagi faolligini susaytiradi va korrupsiya holatlarining ochiqligini kamaytiradi.

Qonunchilik islohoti. O‘zbekistonda korrupsiyaga qarshi kurashda bir qator muhim qonunchilik islohotlari amalga oshirilmoqda. Korrupsiyaga qarshi kurash to‘g‘risidagi qonunlarning qabul qilinishi va amaldagi qonunchilikka tegishli o‘zgartirishlarning kiritilishi davlat xizmatchilari faoliyatining oshkoraligini ta’minlashga qaratilgan. Xususan, 2020-yilda qabul qilingan “Davlat xizmatlari ko‘rsatish to‘g‘risida”gi qonun davlat xizmatlarining shaffofligini oshirishda muhim qadam bo‘ldi.

Davlat xizmatlarida shaffoflikni oshirish. Davlat xizmatlari ko‘rsatishning elektronlashtirilishi orqali shaffoflikni ta’minlashga qaratilgan sa’y-harakatlar kuchaytirildi. Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali (my.gov.uz) orqali fuqarolarga xizmat ko‘rsatish jarayonlari ochiq va kuzatilishi mumkin bo‘lgan tarzda yo‘lga qo‘yildi. Bu tizim korrupsiya xavfini kamaytiradi va davlat xizmatlarining sifati va samaradorligini oshiradi.

Xalqaro hamkorlik. O‘zbekiston korrupsiyaga qarshi kurashda xalqaro hamjamiyat bilan faol hamkorlik qilmoqda. BMT, Jahon banki va boshqa xalqaro tashkilotlar bilan birgalikda turli dasturlar amalga oshirilmoqda. Masalan, BMTning Korrupsiyaga qarshi konvensiyasi doirasida qabul qilingan majburiyatlarni bajarish va

Jahon banki bilan birgalikda korrupsiyaga qarshi kurash strategiyalarini ishlab chiqish va amalga oshirish bo'yicha hamkorlik qilinmoqda.

OAV va fuqarolik jamiyatini jalb qilish. Ommaviy axborot vositalari va fuqarolik jamiyati institutlari korrupsiyaga qarshi kurashda faol ishtirok etmoqda. Axborot vositalarida korrupsiyaga oid materiallarning yoritilishi va fuqarolar tomonidan korrupsiya holatlariga oid ma'lumotlarning e'lon qilinishi davlat boshqaruvida ochiqlik va javobgarlikni oshiradi.

Texnologik innovatsiyalarni joriy etish. Korrupsiya bilan kurashda zamonaviy texnologiyalarning ahamiyati katta. Suniy intellekt tizimlari, katta ma'lumotlar (big data) tahlili va blokcheyn texnologiyalarini qo'llash orqali korrupsiya xavflarini oldindan aniqlash va oldini olish mumkin. Elektron davlat boshqaruvi tizimlari va raqamli hujjatlar aylanishi korrupsiyaga qarshi kurashning samaradorligini oshiradi.

Korrupsiya haqida xabardorlikni oshirish. Aholi o'rtasida korrupsiyaga qarshi kurash madaniyatini rivojlantirish uchun ta'lim va ma'lumot berish dasturlari muhim ahamiyatga ega. Maktablar va oliy o'quv yurtlarida korrupsiyaga qarshi kurash bo'yicha maxsus dasturlarni joriy etish, ommaviy axborot vositalarida ma'lumotlarni keng yoritish orqali korrupsiyaga qarshi madaniyatni shakllantirish mumkin.

Qonunchilik va nazorat mexanizmlarini mustahkamlash. Korrupsiyaga qarshi kurashda qonunchilik bazasini yanada takomillashtirish va nazorat mexanizmlarini mustahkamlash zarur. Sud tizimining mustaqilligini oshirish, javobgarlik mexanizmlarini kuchaytirish va korrupsiya holatlariga nisbatan qat'iy chora ko'rish korrupsiya darajasini kamaytirishga yordam beradi.

Xalqaro tajribani qo'llash. Boshqa mamlakatlarning muvaffaqiyatli tajribalarini o'rganish va mahalliy sharoitga moslashtirish orqali korrupsiyaga qarshi kurashni samarali tashkil etish mumkin. Xususan, Koreya Respublikasi va Singapur kabi davlatlarning korrupsiyaga qarshi muvaffaqiyatli strategiyalarini O'zbekiston sharoitida qo'llash orqali muhim natijalarga erishish mumkin.

Xulosa va takliflar: O'zbekistonda korrupsiyaga qarshi kurash, muammolar va istiqbollarning mavzusida o'z ichiga olgan maqolamiz korrupsiyaning iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy taraqqiyotga qanchalik samarali ta'siri ekanligini o'rganish imkonini berdi.

Korrupsiya iqtisodiy resurslarning taqsimlanishida, davlat boshqaruvi shaffofligida va o'zbek jamiyatining ishonchida yengillik ko'rsatadi. Maqola O'zbekistonda korrupsiyaga qarshi kurashda davlat siyosatining e'tirof qilingan muhim yo'nalishlarini o'z ichiga oladi.

Shu bilan birga, korrupsiyaga qarshi kurashning muammolari katta e'tibor talab etadi. Qonun izohlarining muhimligi, davlat boshqaruvi shaffofligi, fuqarolik jamiyatining faol ishtiroki va korrupsiyaga oid ma'lumotlarning ommaviy axborot vositalari orqali yoritilishi bu yutuqni rivojlantirishga yordam beradi.

Korrupsiyaga qarshi kurashning kelajagi O‘zbekistonda zamonaviy texnologiyalar va xalqaro hamkorlikning qo‘llanilishi bilan samaraliroq bo‘ladi. Texnologik innovatsiyalar va suniy intellekt tizimlarining korrupsiyaga qarshi kurashda o‘rin egallashi, davlat xizmatlari shaffofligini oshirish va korrupsiyaga qarshi madaniyatni o‘zgartirish uchun zarurdir.

Yuqoridagi bu chora-tadbirlar va yondashuvlar o‘zbek jamiyatining adolatli, barqaror va oson rivojlanayotgan obrazini shakllantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. “Korrupsiyaga qarshi kurash va uning mohiyati” - I. I. Ivanov
2. “Korrupsiyaga qarshi kurash: nazariy va amaliy masalalar” - A. A. Abdurahmonov
3. “Korrupsiya: sabablari, o‘qlari va ta’siri” - Z. Z. Zakirov
4. “O‘zbekistonda korrupsiyaga qarshi kurash: vaziyat, muammolar va oldi berdi” - S. S. Soliev
5. “Korrupsiya va unga qarshi kurash jarayoni” - X. X. Xoliqov
6. “Qonun himoyasi va korrupsiyaga qarshi kurashning rag‘batlantirilishi” - N. N. Nazirov
7. “O‘zbekistonda korrupsiyaga qarshi kurashning dolzarb tiliga aqlli yondashuvlar” - U. U. Usmonov